

การพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืน ของโรงเรียนบ้านพารา จังหวัดภูเก็ต

The development of local wisdom and local herbs for eliminate of lice for
sustainable innovation of Baan Para School, Phuket Province

ดร.นัชฎารัตน์ ณ นคร¹ นายวิชัย สุริพล²

¹สาขาวิชากลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 081-292-948, natchadarat@gmail.com

²ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพารา ,โรงเรียนบ้านพารา จังหวัดภูเก็ต 0895863206 ,Wichai.suriphol@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าตอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านพารา จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการนำใบอบแถบนำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมในการกำจัดเหา โดยใช้สระผม 4 สัปดาห์ๆละ 2 ครั้ง พบว่า นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 29 คน และยังไม่หายขาดจากโรคเหา จำนวน 13 คน 2) ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ในรายด้าน พบว่านำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้กับวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สมุนไพรท้องถิ่น,ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The development of local wisdom and local herbs for eliminate of lice for sustainable innovation of Baan Para School, Phuket Province, a purpose of the study are to develop a local wisdoms and local herbs for eliminate of lice as sustainable innovations. The research samples consist of 42 students from difference classes of Baan Para School, a data collection instrument were the questionnaire and Satisfaction about development of local wisdom and local herbs for eliminate of lice for sustainable innovation. The statistical devices used were mean, standard deviation. The overall result were 1) by the integration of daily life, a local wisdom and local herbs (Bai Thop Thaa Nam) as a innovative for eliminate of lice, 42 students at Ban Para school were an example group by using a local herbs as a shampoo for 4 weeks, a research found that out of, 29 students were cured and about 13 of students were not really cured. 2) The satisfaction is high; it was found that local wisdom applied to a science is very high.

Keywords: local herbs, local wisdom

1. บทนำ

ในอดีตและปัจจุบันได้มีการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งต่างๆในเพื่อส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หรือเป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกันมีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ทดลอง แก้ปัญหาได้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ระดับพื้นฐานคือจากท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ และเป็นการทราบกันดีว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคม นั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริม ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีสติปัญญาที่สามารถนำความคิดมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และองค์ความรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชนเป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลง ความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกขภัยพิบัติทั้งปวง (ศักดิ์ชัย, 2542) และความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่เกิดขึ้นในกลุ่มชน ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาการสืบสานกันมา และเป็นความรู้ ความคิด การรับหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของ กลุ่มชนนั้น ๆ (บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ และเจษฎ์ โทณะวณิก, 2547: 5) ซึ่งคำว่าภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ ส่วนคำว่า ท้องถิ่น (Local) หมายถึง ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่สามารถกำหนดได้ว่ามีขนาดของพื้นที่หรือจำนวนประชากรหรือ สิ่งต่างๆ ได้ว่าเป็นเท่าใด ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk Wisdom) หรือภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) องค์ความรู้ในเรื่องระบบการผลิต และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ปรากฏในรูปของความเชื่อพิธีกรรมจารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติ และวิถีคิด (ยศ สันตสมบัติ, 2542:5) ความสำคัญของภูมิปัญญาได้นำสู่การแก้ปัญหาหลายด้านและองค์ความรู้ในเรื่องระบบการผลิตและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ปรากฏในรูปของความเชื่อ พิธีกรรมจารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติ และวิถีคิด (ยศ สันตสมบัติ, 2542:5)

โรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้พบว่าในโรงเรียนนักเรียนกำลังเป็นโรคเหา ซึ่งโรคเหาเป็นโรคที่พบมากในเด็กนักเรียนอนุบาล และระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนผู้หญิง การเป็นเหาในเด็กนักเรียนนับว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับประเทศไทยเหามักระบาดในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งส่งผลทำให้เด็กที่เป็นเหาขาดประสิทธิภาพในการเรียน ขาดสมาธิ และมีความวิตกกังวล หรือรู้สึกอายเพื่อนและสูญเสียบุคลิกภาพที่ดี และโรคเหาเป็นโรคที่น่ารังเกียจ สำหรับคนทั่วไป และยังทำให้สุขภาพไม่ดี และก่อให้เกิดความรำคาญกับผู้ที่เปื้อนอีกด้วย เนื่องจากมีอาการคันศีรษะพบว่า คนที่เป็นเหาจะมีอาการคันศีรษะอย่างมาก เนื่องจากน้ำลายของตัวเหาทำให้เกิดการระคายเคืองต่อหนังศีรษะการเกาหนังศีรษะอย่างมากอาจทำให้เกิดการอักเสบและติดเชื้อเรื้อรังได้เนื่องจากภายในโรงเรียนมีเด็กนักเรียนเป็นจำนวนมาก จึงมีการติดต่อได้ง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการใกล้ชิดหรือใช้ของร่วมกันนอกจากนี้เหายังเพิ่มจำนวนและขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วได้ตลอดปีโอกาสหายจากโรคนี้จึงค่อนข้างยาก และการรักษาโรคเหาในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารเคมีในการรักษา ซึ่งเมื่อใช้แล้วอาจก่อให้เกิดการระคายเคืองของสารเคมีในร่างกาย ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อตัวผู้รักษา โรงเรียนบ้านพาราได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาพื้นบ้านและมีความตั้งใจที่จะพัฒนา เนื่องจากมีสิ่งที่มีมากมายในท้องถิ่นใกล้เคียงและชุมชนได้สูญหายหรือไม่มีคนสืบทอด ซึ่งสอดคล้องกับของ (เอกชัย พุ่มดวง.2551) ได้กล่าวว่า นอกจากนี้ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนหนึ่งในปัจจุบันได้สูญหายหรือไม่ได้นำมาใช้แก้ปัญหา เนื่องจากขาดการจดบันทึก และอีกหลายสาเหตุ และมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตได้เป็นที่เลี้ยงโรงเรียนโดยค่าปรึกษา ร่วมในการจัดการเรียนการสอนและหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆที่ส่งผลต่อนักเรียนและคณะครูในการพัฒนาคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้จึงมีแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาโรคเหาหรือการติดเหาดังกล่าว โดยการศึกษาพืชสมุนไพรและสังเกตจากชุมชน เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพประมงได้นำใบถอบแถบนำมาสกัดแล้วใช้ในอุปกรณ์ต่างๆในการประมงเพื่อไม่ให้มีเห็บ แมลงและ

ใช้กับสัตว์ เช่น แมว สุนัขทำให้เหา เห็บและแมลงต่างๆตาย และไม่มีแมลงมารบกวน สมุนไพรใบอบแถบน้ำ มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า ทับแถบ (สมุทรสงคราม), แถบทะเล อดแถบทะเล (เพชรบุรี), ถั่วน้ำ (นราธิวาส), แควบทะเล ผักแถบ (ภาคกลาง) เป็นต้น ใบอบแถบน้ำมีฤทธิ์ต้านมะเร็ง ต้านอนุมูลอิสระ ต้านการอักเสบ มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อ และฆ่าแมลง(จุไรรัตน์ เกิดตอนแฝก.2556 :91-92) ดังนั้นจึงได้นำเอาใบอบแถบน้ำ ซึ่งมีฤทธิ์ในการกำจัดเหา มาสกัดเป็นแชมพูกำจัดเหา อีกทั้งใบอบแถบน้ำเป็นพืชที่สามารถหาได้ง่ายตามท้องถิ่น รักษาโรคเหาได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาภูมิปัญญาและและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลที่คาดว่าจะได้รับได้นวัตกรรมแชมพูหรือยาสระผมสำหรับกำจัดเหา และการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆที่สะดวกในการนำไปใช้ การส่งเสริมให้เกิดรายได้กับชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกให้นักเรียน ประชาชนในชุมชนรักและอนุรักษ์พืชสมุนไพรไว้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 220 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับชั้นและความต้องการ การพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาและดำเนินการทำแชมพูด้วยใบอบแถบน้ำในการกำจัดเหา โดยมีขั้นตอนดังนี้ นำใบอบแถบน้ำที่ปั่นกับน้ำ 3 ครั้งที่มีปริมาณ 1,000 ml นำหัวแชมพู ผงฟอง ละลายลาโนลิน ในน้ำร้อน 200 ml และเกลี่ยลงไปกวนในกะละมัง ให้ส่วนผสมทุกอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ทิ้งไว้ 1 คืน เมื่อได้ผลผลิตแล้วนำมาทดลองกับนักเรียนและจดบันทึกการทดลองสมุนไพรใบอบแถบน้ำ ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้นคือ ใบอบแถบน้ำ ตัวแปรตามคือความสามารถในการกำจัดเหา ตัวแปรควบคุมคือปริมาณใบอบแถบน้ำ ปริมาณน้ำ จำนวนเหาและระยะเวลาการสระผม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนบ้านพารา ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และให้นักเรียนเลือก แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 121) ดังนี้

4.51 -5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51 -4.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

2.51 -3.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51 -2.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 -1.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้ค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00 และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ .937

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิจัย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ
2. การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจภูมิปัญญาและการใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 18 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 91.7 เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนอายุ 11-12 ปี รองลงมา 9-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.2 และ ร้อยละ 34.5 ตามลำดับ ด้านความต้องการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืน พบว่า 1) ความต้องการใช้สมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการกำจัดเหาในโรงเรียน พบว่าความต้องการให้มีการกำจัดเหา อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์พัฒนาภูมิปัญญาและการใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหา โดยการนำใบกอบแถบน้ำมาสกัดเป็นยาสระผมหรือแชมพู ผลได้แชมพูและนำมาใช้สระผม 4 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 8 ครั้ง พบว่านักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 69.05 และยังไม่หายขาดจากโรคเหา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 จำแนกเป็นรายสัปดาห์ได้แก่ ในสัปดาห์ที่ 1 พบว่า นักเรียน 42 คนนักเรียนยังไม่ได้หายขาดจากโรคเหา แต่ปริมาณเหาลดน้อยลง ในสัปดาห์ที่ 2 นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 สัปดาห์ที่ 3 นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 สัปดาห์ที่ 4 นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 และยังไม่หายขาดจากโรคเหา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 ได้นำยาสระผมไปสระที่บ้านเพื่อให้หายขาดจากโรคเหาต่อไป ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลของการศึกษาการตายของเหาในแต่ละสัปดาห์

สัปดาห์ที่	จำนวนนักเรียน	อัตราการหายจากโรคเหา (การตายของเหา)	ระยะเวลา
1	42	ไม่มีนักเรียนหายจากโรคเหา แต่ปริมาณของเหาลดลง	3 นาที
2	42	นักเรียนหายจากโรคเหา จำนวน 12 คน	5 นาที
3	42	นักเรียนหายจากโรคเหา จำนวน 7 คน	8 นาที
4	42	นักเรียนหายจากโรคเหา จำนวน 10 คน	12 นาที
		จากการใช้สมุนไพรท้องถิ่นคือใบกอบแถบน้ำที่โรงเรียนให้สระผมรวมทั้งสิ้น 29 คน	
	42	นักเรียนไม่หายจากโรคเหา จำนวน 13 คน มีเหลือแค่ไข่เหาที่ยังไม่ฝ่ออยู่บ้างเล็กน้อย ต้องกลับไปสระผมที่บ้านเพื่อให้หายขาด	

เมื่อพิจารณาในสัปดาห์แรกในสัปดาห์ที่ 1 พบว่า นักเรียน 42 คนนักเรียนยังไม่ได้หายขาดจากโรคเหา แต่ปริมาณเหาลดน้อยลง ในสัปดาห์ที่ 2 นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 สัปดาห์ที่ 3 นักเรียนได้หายขาดจากโรคเหา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 สัปดาห์ที่ 4 นักเรียนได้หายขาด

จากโรคเหา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 และยังไม่หายจากโรคเหา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 ได้นำยาสระผมไปสระที่บ้านเพื่อให้หายขาดจากโรคเหาต่อไป

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหา เมื่อพิจารณาการภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32) ในรายด้านพบว่า นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้กับวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51)ตามลำดับ สามารถใช้งานจริงได้ ($\bar{X}$ = 4.45)เป็นสมุนไพรจากธรรมชาติ ($\bar{X}$ = 4.40)นำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.39)ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ($\bar{X}$ = 4.21) สามารถนำมาใช้แทนผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดได้ ($\bar{X}$ = 4.18) สามารถนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดได้ ($\bar{X}$ = 4.11) รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อ	รายการ	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1	เป็นสมุนไพรจากธรรมชาติ	4.40	มาก	3
2	นำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้มาทำให้เกิดประโยชน์	4.39	มาก	4
3	ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ	4.21	มาก	5
4	สามารถใช้งานจริงได้	4.45	มาก	2
5	สามารถนำมาใช้แทนผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดได้	4.18	มาก	6
6	ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้กับวิทยาศาสตร์	4.51	มากที่สุด	1
7	สามารถนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดได้	4.11	มาก	7

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนพารานั้น นักเรียนมีความพึงพอใจ ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากได้ปฏิบัติจริง นำไปใช้จริงได้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากท้องถิ่นและพืชจากท้องถิ่นที่นักเรียน ครอบครัวคุ้นเคย ส่งผลให้ทางโรงเรียนที่จะต่อยอดและพัฒนา ร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์สู่ตลาดได้ให้เกิดความยั่งยืนในชุมชนต่อไป

จากการศึกษาเมื่อพิจารณาความพึงพอใจการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่ นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนพารานั้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากสภาพการใช้ในพัฒนาไปรอบแถบนี้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นได้มีการทดลองแต่ละสัปดาห์ จะมีการเปลี่ยนแปลงของการตายของเหาหรือนักเรียนหายขาดจากโรคเหาเพิ่มขึ้นในทุกสัปดาห์ที่ให้นักเรียนได้สระผมที่โรงเรียนได้จัดขึ้น ส่วนนักเรียนที่ได้ดำเนินการตามโรงเรียนได้จัดขึ้นแต่ยังไม่หายขาดนั้น ได้นำยาสระผมไปสระที่บ้านเพื่อให้หายขาดจากโรคเหาต่อไป ซึ่ง การไม่หายขาดของนักเรียน ได้สอบถามแบบไม่เชิงเป็นทางการหรือเป็น โครงสร้าง พบว่า ไม่ได้ดูแล ไม่ได้ตระหนักในการรักษาหรือควบคุมในส่วนบุคคล นักเรียนบางคนอยู่กับพ่อแม่และ เป็นครอบครัวใหญ่ จึงทำให้เกิดการติดโรคเหา ไม่สามารถหายขาดได้ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดโรคเหา เช่น ใช้ของใช้ (หวี/เสื้อผ้า/ผ้าเช็ดตัว) ร่วมกับผู้อื่นหรือไม่ ความถี่และวิธีการของการทำความสะอาดที่นอน/ปลอก

หมอนความยาวของเส้นผม ลักษณะเส้นผม การคันศีรษะ ความสะอาดของเล็บและร่างกาย เนื่องจากการการแพร่กระจายตัวเหา และไข่เหา สามารถพบเห็นได้เป็นจุดขาวๆ บริเวณโคนผม และเส้นผม ส่วนใหญ่จะพบบริเวณเหนือใบหู และบริเวณท้ายทอย หากมีจำนวนมากจะมีการเคลื่อนย้ายไปสู่คนใกล้ชิดได้อย่างรวดเร็ว โดยผ่านทางสัมผัส หรืออุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว เช่น หวี ผ้าเช็ดตัว เสื้อผ้า ที่นอน เป็นต้น ซึ่งพบว่าเด็กผู้หญิงวัยเรียนที่มีเหา สามารถแพร่เหาให้แก่เพื่อนๆ ได้ภายใน 24 ชั่วโมงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิพนธ์ ธีญญวานิช และคณะ (2552) พบว่าลักษณะของเส้นผม (ผมตรง ผมหยักศก) มีความสัมพันธ์กับการติดโรคเหา โดยพบว่าคนที่ผมหยักศก มีโอกาสติดโรคเหาได้มากกว่าคนผมตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เหตุผลอาจเกิดจากดูแลรักษาที่ค่อนข้างยากลำบาก จึงทำให้มีโอกาสติดเชื้อได้ง่ายกว่า ด้วยเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการติดเหาทางโรงเรียนได้นำไปถอบแถบน้ำที่เป็นสมุนไพรท้องถิ่นให้นักเรียนไปใช้ที่บ้านและให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนในการดูแลไม่ให้เกิดภาวะการติดเชื้อหรือเป็นโรคเหา หรือโรงเรียนอาจจะนโยบายในการควบคุมเหาจากการที่โรคเหาเป็นปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในเด็กนักเรียน ในบางประเทศถึงกับมีนโยบายในการควบคุมเหาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น ในรัฐวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย ได้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการควบคุมเหา และในประเทศอิหร่าน (Counahan, M & Friend ,2004) นอกจากนี้เด็กนักเรียนก่อนเข้าศึกษาใน โรงเรียนทุกคนต้องผ่านการตรวจเหาก่อน (] Amirkhani, M.A & Friend ,2011)ซึ่งรูปแบบการควบคุมเหาดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ที่โรงเรียนในประเทศไทยได้ โดยอาจจะมีการตรวจเหาในโรงเรียนเดือนละครั้ง มีการตรวจเหาเด็กเมื่อแรกเริ่มเข้าศึกษา รวมทั้งเมื่อมีการเปิดภาคเรียนควรมีการตรวจเหาให้นักเรียนทุกคน เมื่อพบเด็กที่เป็นโรคเหาควรมีการประสานงานหรือแจ้งหน่วยงานด้านสุขภาพที่ดูแลรับผิดชอบเพื่อดำเนินการรักษาต่อไป การมีความตั้งใจพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนที่จะประเด็นของการผลิตแชมพูหรือยาสระผมกับสมุนไพรท้องถิ่น เพื่อให้เหานั้นได้ตายเร็วหรือหายขาด ครูและบุคลากรหลายภาคส่วนอาจจะต้องทำวิจัยในการมีส่วนร่วมเพื่อจะได้ศึกษาถึงสมุนไพรอื่นที่จะนำมาผสมกันกำจัดเหาดังที่มีการนำมะขาม ส้มป่อย และตะลิงปลิงมาสกัดทำเป็นแชมพูกำจัดเหาพบว่า แชมพูทั้งสามชนิดมีผลทำให้เหาหัวตายได้100% ที่ 10 นาที (Rassami W. and Soonwerg M.(2013) หรือโรงเรียนอาจจะนโยบายในการควบคุมเหา

อาจจะมาจากสาเหตุอีกประการหนึ่งที่นักเรียนที่โรคเหาหรือการกำจัดเหาไม่ตายขาด อาจจะมาจากสรรพคุณของผลิตภัณฑ์อาจจะเสื่อมหรือคุณภาพอาจจะลดลง เนื่องจากยังไม่ได้มีการศึกษาระยะ เวลาในการคงอยู่ของผลิตภัณฑ์การทดลองหรือทดสอบการผลิตภัณฑ์ สัมพันธ์กับเวลาในการจัดเก็บ ในด้านการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหา และจะเป็นสิ่งที่ยั่งยืนในการมีนวัตกรรมใหม่โดยโรงเรียนเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ที่จะต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตเองได้และนำไปสู่การมีรายได้ของโรงเรียนและเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป

5. ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการพัฒนาภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดเหาสู่นวัตกรรมที่ยั่งยืนของโรงเรียนพารานั้น มีการต้อนรับความพึงพอใจกับนักเรียน และผู้ปกครองรับทราบ แต่ยังเป็นการผลิตภายในโรงเรียนซึ่งการกำจัดเหาให้หายขาดจากโรคนั้น จำเป็นต้องศึกษา ภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่นจากหลากหลายชนิดและวิธีการ เพื่อสู่ความยั่งยืนและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการกำจัดเหาต่อไปนั้นอาจต้องมีการจัดเสวนาหรือศึกษาหลายๆด้านจากภูมิปัญญาและสมุนไพรท้องถิ่น

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ควรมีเก็บข้อมูลจากการสังเกตสภาพจริงในปฏิบัติจริงของนักเรียนเนื่องจากนักเรียนยังมีเหา ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจเพื่อหาสาเหตุ การควบคุม และการป้องกัน เพราะการที่โรงเรียนกำจัดเหาได้และมีผลิตภัณฑ์รักษาโรคเหา อาจจะมีปัจจัยอย่างอื่นที่ส่งผลต่อการทำให้โรคเหาไม่หายขาดได้

6. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

ขอบคุณปราชญ์ชาวบ้าน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต กรรมการสถานศึกษา คุณครู ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนบ้านพาราตีและให้คำแนะนำได้ให้ความร่วมมือในการให้การทดลองและเก็บข้อมูลหาเพื่อการวิจัย

7. บรรณานุกรม

- เอกชัย พุ่มดวง. (2551). การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในชุมชน . วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2)94-104
- จู่ไรรัตน์ เกิดตอนแฝก. (2556). หนังสือสมุนไพรลดไขมันในเลือด 140 ชนิด. “ออบแถบ” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เซเว่นพริ้นติ้งกรุ๊ป .
- บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์และ.เจษฎ์ โทณะวณิก.(2547). กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ <http://www.measwatch.org/project/3039>
- ยศ สันตสมบัติ.(2542). ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พิมพ์ลักษณ์ เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ระบบฐานข้อมูลกลางและมาตรฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. “ออบแถบน้ำ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : marinegiscenter.dmcr.go.th. [01 ก.ย. 2014].
- วารสารอายุรศาสตร์เขตร้อนและปาราสิตวิทยา. (2552) .ระบาดวิทยาและปัจจัยเสี่ยงของโรคเหาในนักเรียนหญิง 5 โรงเรียน ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ปีที่ : 32 ฉบับที่ : 2
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์.(2542) “ภูมิปัญญาไทยพัฒนาไทย,” วารสารวัฒนธรรมไทย. 37(4) : 7-17 ; เมษายน-พฤษภาคม
- เอกวิทย์ ฌ ถลาง. (2539). ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Counahan, M., Andrews, R., Buttner, P., Byrnes, G. and Speare, R., (2004) Head lice prevalence in primary schools in Victoria, Australia, J. Paediatr. Child Health 40: 616-619.
- J Amirkhani. M.A., Alavian, S.M., Maesoumi, H., Aminaie, T., Dashti, M., Ardalan, G., Ziaoddini, H., Mirmoghtadaee, P., Poursafa, P. and Kelishadi, (2011) Nationwide survey of adolescents in Iran, Iran Red Crescent Med. J. 13: 167-170.
- Ras sami W and Soonweg M (2013) In vitro pediculicidal activity of herbal shampoo bae on Thai local plants against head louse (Pediculus humanus capitis De Geer. Parasitol Res. 112-1411-6

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	นาง นัญญารัตน์ ณ นคร	รูปถ่าย
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ กลุ่มวิชาชีพรู	
วัน เดือน ปี เกิด	28 มิถุนายน 2510	
ที่อยู่ปัจจุบัน	21 หมู่ 6 ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต	
เบอร์โทรศัพท์	076-240474	
เบอร์โทรสาร	076-240219	
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	081-2929948	

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2257	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	หลักสูตรการสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
2251	ปรัชญามหาบัณฑิต	หลักสูตรการสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
2245	ศึกษาศาสตรบัณฑิต	ธุรกิจศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2534	ศิลปศาสตรบัณฑิต	ศาสนศาสตร์	วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก สระบุรี

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2556-ปัจจุบัน	อาจารย์กลุ่มวิชาชีพรู	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
2552-2556	อาจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2547-2552	อาจารย์	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- การวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน(O-NET)ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2553และปีการศึกษา 2556
- สภาพการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนของครูระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
- ศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชากรณี โรงเรียนบ้านป่าคลอก ตำบลบ้านป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

1. ประวัติส่วนตัว

รูปถ่าย

ชื่อ-นามสกุล	นายวิชัย สุริพล
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพารา
วัน เดือน ปี เกิด	12 กรกฎาคม 2518
ที่อยู่ปัจจุบัน	90 ม.4 ตำบลบ้านป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
เบอร์โทรศัพท์	076528064
เบอร์โทรสาร	076528064
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	0895863539

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2251	วุฒิปริญญาโท	บริหาร การศึกษา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2240	วุฒิปริญญาตรี	พลศึกษา	จากมหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2538	ต่ำกว่าปริญญาตรี ประกาศนียบัตร วิชาการชั้นสูง	พลศึกษา	จากวิทยาลัยพลศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2560-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนพารา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2553 -2559	รอง ผู้อำนวยการโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศึกษาภูเก็ต
2552	ครู คศ.1 โรงเรียนวัดลัทธิธรรมาราม จ.ภูเก็ต	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2550	ครู คศ.1 โรงเรียนบ้านลำแก่น จ.พังงา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา
2548	ครูผู้ช่วยโรงเรียนบ้านลำแก่น จ.พังงา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ